

ابعاد روانشناسی رابطه والد-کودک در همه گیری کووید-۱۹: مطالعه مروی

Psychological dimensions of the parent-child relationship in the Covid-19 epidemic: A review study

Sara Zadafshar

M. A. student of clinical psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Mohadese Kheradmand

M. A. student of clinical psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Dr. Salar Faramarzi *

Associated Professor department of education and children, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

S.faramarzi@edu.ui.ac.ir

سara زادافشار

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

محدثه خردمند

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

دکتر سالار فرامرزی (نویسنده مسئول)

دانشیار گروه روانشناسی و آموزش کودک، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

Abstract

The onset of the Covid-19 pandemic virus, in addition to its wide-ranging changes at various levels, has specifically led to changes at the family level and has had a significant impact on many parents and their relationship with their children around the world. Therefore, the present study aimed to investigate the consequences, psychological dimensions, risk factors, and protective factors in parent-child relationships during the Covid-19 epidemic crisis. The method of this study was a review of studies conducted in this field, so that the research findings in the databases of PubMed, Springer, Scopus, ProQuest, Science Direct, Google Scholar with keyword search 19, psychological effects, parent-child relationship, behavioral problems- Emotional, risk, and protective factors, quarantine and children were examined. Finally, based on the inclusion criteria, out of 58 articles, 12 articles were included in the research and the results of classification were summarized and reported. The results of the study showed that the epidemic crisis has significant effects on children, parents, and also the type of relationship between parents and their children and following the increase of stress in parents, the likelihood of burnout and child abuse has increased. In contrast, parents' empathy and self-efficacy skills are factors that can improve the parent-child relationship in these situations. Therefore, considering the inevitable consequences of Covid-19 on lifestyle, mental health, and parent-child relationship; designing and planning intervention and support strategies and better understanding the psychological needs of families and children to raise awareness and improve parent-child relationships to reduce the negative effects and increase the positive effects are recommended.

Keywords: psychological dimension, parent-child relationship, covid-19 virus.

چکیده

پیدایش بیماری همه گیر کووید-۱۹ علاوه بر تغییرات گستردۀ ای که در سطوح مختلف به همراه دارد به طور خاص نیز منجر به بروز تغییراتی در سطح خانواده شده و آثار قابل توجهی را در بسیاری از والدین و رابطه آنها با فرزندانشان در سراسر جهان به وجود آورده است؛ بنابراین هدف مطالعه حاضر بررسی پیامدها، ابعاد روانشناسی، عوامل خطر و عوامل محافظت در روابط والد-کودک طی بحران همه گیری کووید-۱۹ است. روش این مطالعه مروی بر مطالعات انجام شده در این زمینه بود بدین صورت که یافته‌های پژوهشی در پایگاه‌های اطلاعاتی پایپمد، اسپرینگر، اسکوپس، پروکوئست، ساینس دایرکت و گوگل اسکلار، با جستجوی کلیدواژه‌های کووید-۱۹، تاثیرات روان‌شناسی، رابطه والد-کودک، مشکلات رفتاری-هیجانی، عوامل خطر و محافظت، قرنطینه و کودکان مورد بررسی قرار گرفت که در نهایت براساس معیارهای ورود از بین ۵۸ مقاله مورد بررسی، ۱۲ مقاله وارد پژوهش و نتایج طبقه‌بندی، خلاصه و گزارش شد. نتایج حاصل از مطالعه نشان داد که بحران همه گیری آثار قابل توجهی بر کودکان، والدین و نیز نوع رابطه والدین با فرزندانشان داشته و به دنبال افزایش استرس وارد شده بر والدین، احتمال فرسودگی آنها و کودک آزاری افزایش یافته است. در مقابل برخورداری والدین از مهارت‌های همدلی و خودکارآمدی از عواملی هستند که می‌توانند در این شرایط رابطه والد-کودک را بهبود بخشند. لذا با توجه به پیامدهای اجتناب ناپذیر کووید-۱۹ بر سبک زندگی، سلامت روانشناسی و رابطه والد-کودک؛ طراحی و برنامه ریزی راهبرد‌های مداخله ای و حمایتی و شناخت بهتر نیازهای روانشناسی خانواده و کودکان در جهت آگاهی بخشی و بهبود روابط والدین با کودکان خود در جهت کاهش آثار منفی و افزایش اثرات مثبت توصیه می‌شود.

واژه‌های کلیدی: ابعاد روانشناسی، رابطه والد-کودک، ویروس کووید-۱۹

مقدمه

شیوع بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ باعث ایجاد تغییرات ناگهانی در زندگی روزمره خانواده‌ها در سراسر جهان شده است. در این شرایط که به سرعت در حال تغییر است، رسانه‌ها و مکالمات اجتماعی کاملاً تحت سلطه این شیوع قرار دارند و افراد در معرض مقادیر زیادی از اطلاعات و مقادیر زیاد استرس و اضطراب قرار می‌گیرند. فاصله گذاری فیزیکی و محدودیت‌های اعمال شده نیز، آنها را با یک چالش بزرگ در این زمینه رو به رو کرده (وانگ، پن، تان، خو، هو^۱ و همکاران، ۲۰۲۰) و همچنان اثرات روانشناختی آن در حال ظهر و شناخته شدن است (مار، مارانو، لای، جانینی و سانی^۲، ۲۰۲۰).

کودکان فراتر از درک این بیماری همه‌گیر نیستند و بخصوص اینکه آسیب پذیرترین در برابر اثرات شدید آن هستند، زیرا مجبور می‌شوند به دلیل قرنطینه شدن و تعطیلی مدارس، مدت طولانی در خانه بمانند و در نتیجه تعامل کمتری با همسالان داشته و فرصت اکتشاف و فعالیتهای بدنی کاهش می‌یابد (جیائو، وانگ، لیو، فنگ، جیائو، پتلوا-مانتوانی^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). آنها تغییر اساسی در زیرشناخت‌های روزمره و اجتماعی خود تجربه می‌کنند و از طرفی به خوبی بزرگسالان نمی‌توانند خود را با شرایط مطابقت دهند (دنس، اسمیت، پیتسابان و دوبیکا، ۲۰۱۹). همچنین تحقیقات در مورد بلایای طبیعی نشان می‌دهد که کودکان در مقایسه با بزرگسالان نسبت به تأثیر عاطفی حوادث آسیب زا که زندگی روزمره آنها را مختل می‌کند، آسیب پذیرتر هستند (رابنز، فلیکس و همبریک، ۲۰۱۸). همه اینها تأثیر منفی بر سلامت روان و رفاه کودکان دارد و منجر به طیف گسترده‌ای از مسائل مربوط به سلامت روان مانند اضطراب، استرس، افسردگی و مشکلات خواب می‌شود (گالوین، ۲۰۲۰؛ رامچاندانی^۴، ۲۰۲۰).

مطابق پژوهش‌های انجام شده در مقایسه با زمان‌های قبل از شیوع کووید-۱۹، به دلیل سطح بالاتر مشکلات عاطفی، خودتنظیمی و رفتاری کودکان فشار زیادی بر والدین وارد می‌شود (جیائو و همکاران، ۲۰۲۰؛ ارگیلس، مورالز، دلوچیو، مازسچی و اسپادا^۵، ۲۰۲۰؛ زای، سو، ژوئه، ژو، لیو، زانگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۰). در زمینه بحران فعلی کووید-۱۹، اولین نتایج در مورد تأثیرات کودکان در چین گزارش شد. به عنوان مثال، زای و همکاران (۲۰۲۰)، نشان دادند سطح اضطراب و افسردگی در کودکان حدود ۲۰ درصد افزایش یافته است. در اروپا، ارگیلس و همکاران (۲۰۲۰) رفتار کودک و تحولات عاطفی را که والدین در دوران قرنطینه در کودکان خود دیدند را مورد بررسی قرار دادند؛ به طور کلی، والدین گزارش کردند که در حدود ۸۶ درصد از کودکان، مشکل در تمرکز به عنوان شایع ترین علامت و به دنبال آن بی‌حوالگی، تحریک پذیری، بی قراری، عصبی بودن، تنهایی، اضطراب و نگرانی مشاهده شده است. بر همین اساس چوبدار، عسگری، نیک خو و فولادی (۱۳۹۹) در ارزیابی حاصل از مقالات مورد بررسی نشان دادند که افزایش مشکلات رفتاری، مشکلات مربوط به خودتنظیمی، اضطراب و ترس، مشکلات مربوط به سازگاری و راهبردهای مقابله‌ای، تجربه بدرفتاری و آزار هیجانی، افزایش شدت اختلال‌های روانی و افسردگی و استرس پس از آسیب از پیامدهای روانشناختی شیوع بیماری کووید-۱۹ برای کودکان بشمار می‌رود.

به طور همزمان، قرار گرفتن در معرض رفتارهای غیرقابل توضیح و غیرقابل پیش‌بینی توسط کودکان به عنوان یک تهدید برای والدین درک می‌شود و اضطراب و استرس زیادی را در آنها به دنبال دارد. در نتیجه بسته شدن مدارس، مهد کودک‌ها و مکان‌های بازی بسیاری از مادران و پدران مجبور بودند به سرعت روال، تعامل و فعالیتهای روزمره خود را سازگار کنند و هم‌زمان به چالش‌ها و عدم قطعیت‌های مالی، حرفة‌ای و والدینی خود بپردازند (دوروسکی، بروکس و بکر^۷، ۲۰۲۰) و با انجام وظایف والدینی متعدد، از جمله ارائه مراقبت همه روزه به فرزندان خود در حین انجام وظایف شغلی، رسیدگی به مطالبات آموزش آنلاین و متعادل کردن نیازهای اعضا

¹Wang, Pan, Wan, Tan, Xu, Ho

²Mazza, Marano, Lai, Janini & Sani

³Jiao, Wang, Liu, Fang, Jiao, Pettoello-Mantovani

⁴Danese, Smith, Chitsabesan, Dubicka

⁵Rubens, Felix & Hambrick

⁶Galvin

⁷Ramchandran

⁸Orgilés, Morales, Delvecchio, Mazzeschi & Espada

⁹Xie, Xue, Zhou, Zhu, Liu, Zhang

¹⁰Dvorsky, Breaux & Becker

خانواده روبرو شدند. درمجموع، همه گیری یک قلمرو خاص برای روابط والدین و فرزند ایجاد کرده (پرایم، وید و براون^۱، ۲۰۲۰) و آنان با منابع استرس بهداشتی، شغلی و خانوادگی مختلف روبرویه شده اند. پیامدهای شیوع کووید-۱۹ ممکن است مشکلات روانی والدین را افزایش دهد، به ویژه افزایش استرس منجر به تأثیر منفی بر سلامت عاطفی و رفتاری کودکان خواهد شد (دالتون، راپا، زیبلند^۲ و همکاران، ۲۰۲۰) که این فشار روانی هم در سطح فردی مثل واکنش پذیری بیش از حد، عصبانیت و تحریک پذیری و هم در سطح بین فردی مثل تعاملات والدین با کودک تجربه می شود.

از جهت دیگر پژوهشگران زیادی صرفا بر روی پیامدهای منفی بیماری همه گیر کووید-۱۹ برای کودکان و والدین متمرکز شده اند در حالی که برای بسیاری از خانواده ها قرنطینه فرستی بی نظیر برای گذراندن وقت بیشتر در کنار یکدیگر و فرصتی برای بازی، آشپزی، خوردن غذا، استراحت، نواش، شوخی، صحبت کردن در مورد احساسات ایجاد کرده بود که به نوبه خود باعث نزدیکی و گرمی عاطفی می شود. از آنجا که فعالیت های فوق برنامه، ورزشی و اجتماعی در طول همه گیری لغو شد، زمان بازی آزاد علاوه بر تأثیر بالقوه مثبت بر رشد شناختی، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودک و دلیستگی، همچنین بر بهزیستی والدین اثر دارد (کوین، کولد، گریمالدی، ویلسون، بافت و بیگلن^۳، ۲۰۲۰). در این زمینه خودکارآمدی والدین، همدلی و حمایت اجتماعی بهترین پیش بینی کننده تجارب مثبت در روابط والدین و فرزند در مادران و پدران در دوران قرنطینه هستند (بارلت و ویورت^۴، ۲۰۲۰).

از عوامل موثری که در نوع برخورد کودکان با این شرایط اثر دارد، روابط با والدین است. توانایی والدین در شناخت، درک و تأمل در مورد حالات روحی کودک و سایر اعضای خانواده ارتباطات حساس و مؤثر در مورد بیماری های تهدید کننده زندگی، فواید روانی طولانی مدت برای کودکان و خانواده آنها دارد که با تجربیات مثبت و تعامل با کودک در حین قرنطینه همراه هستند (دالتون و همکاران، ۲۰۱۹). در حالی که فقدان گفتگوهای متمرکز بر احساسات ممکن است کودکان را از وضعیت عاطفی بزرگسالان اطراف خود نگران کند. این اضطراب می تواند به طور اجتناب ناپذیر منجر به اجتناب کودکان از به اشتراک گذاشتن نگرانی های خود در تلاش برای محافظت از دیگران شود و کودکان را رها کند تا تنها با این احساسات دشوار کنار بیایند (بارلت، گریفین و تامسون^۵، ۲۰۲۰).

به طور کلی، شیوه های فرزندپروری که بهزیستی در کودکان را ارتقا می بخشد، در شرایطی که کودکان در شرایط دشوار قرار دارند سودمند خواهد بود با این وجود، کمتر در مورد شیوه های فرزندپروری و برخورد والدین بالاخص در شرایط نامطلوب، از جمله بلایا، سهولت یا حمایت کنند، شناخته شده است. همچنین اثرات آسیب ها و فشارهای روانی ناشی از بحران های اجتماعی و به ویژه تجربه بیماری کرونا بر افراد، خانواده ها و اجتماع آسیب دیده باقی می ماند و ممکن است ابعاد روانشناسی متعددی از جمله سبک زندگی، راهبردهای مقابله ای، کیفیت زندگی، سلامت روانی و ... را تحت تأثیر قرار دهد؛ از طرف دیگر اکثر مطالعات انجام شده در طول همه گیری های قبلی و از ابتدای شیوع کووید-۱۹ پیامدهای روانشناسی را بر روی جمعیت عمومی بررسی کردد و مطالعات اختصاصی روى والدین و کودکان عمدتاً ناشناخته مانده اند (بروکس، وبستر، اسمیت، وودلند، وسلی، گرینبرگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۰) و نیز درک واکنش ها و احساسات والدین و فرزندان و شناسایی عوامل خطر و محافظت، برای رفع صحیح نیازهای آنها برای تهیه برنامه های مداخله ای حال و آینده ضروری است (اسپرانگ و سیلمن^۷، ۲۰۱۳). لذا در مطالعه حاضر با کاوش در اثرات روانشناسی همه گیری بر والدین و فرزندان و بررسی تغییرات در هنگام شیوع کووید-۱۹ ابعاد روانشناسی، عوامل خطر و محافظت در روابط والد-کودک طی بحران روش شده است.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع مطالعه مروری است. با استفاده از این روش به مرور یافته های علمی انجام شده در زمینه تأثیر روانشناسی کووید-۱۹ بر رابطه والدین با کودکان پرداخته شد. به این منظور، یافته های پژوهشی منتشر شده در ارتباط با رابطه والد-کودک با محوریت

¹Prime, Wade & Browne

²Dalton, Rapa & Ziebland

³Coyne, Gould, Grimaldi, Wilson, Baffuto & Biglan

⁴Bartlett & Vivrette

⁵Barlett, Griffin & Thomson

⁶Brooks, Webster, Smith, Woodland, Wessely, Greenberg

⁷Sprang & Silman

Psychological dimensions of the parent-child relationship in the Covid-19 epidemic: A review study

بر مقالات منتشر شده در زمان شیوع کووید-۱۹، در پایگاه‌های اطلاعاتی پاپمد^۱، اسپرینگر^۲، اسکوپس^۳، پروکوئست^۴، ساینس دایرکت^۵ و گوگل اسکنلار^۶ با جستجوی کلیدواژه‌های کووید-۱۹، تاثیرات روان‌شناختی، رابطه والد-کودک، مشکلات رفتاری-هیجانی، عوامل خطر و محافظ، قرنطینه و کودکان مورد بررسی قرار گرفت. مقالات مربوط با این کلیدواژه‌ها دانلود شده و موارد تکراری حذف شدند. پژوهش‌های مرتبط براساس عنوان و چکیده شناسایی شدند. مقالات انتخاب شده براساس معیارهای ورود که در زیر آورده شده‌اند، مورد بررسی قرار گرفت.

معیارهای ورود و خروج: مطالعاتی که وارد پژوهش شدند کلیدواژه‌های مورد جستجو را شامل و مستقیماً یا غیرمستقیم به تاثیر شیوع کووید ۱۹ در رابطه والدین با کودکان پرداخته بودند. این مقالات در نشریات معتبر منتشر شده بودند. مقالاتی که امکان دسترسی به متن کامل آنها فراهم نبود و به پیامدهای روانشناختی کووید-۱۹ بر رابطه والد-کودک نپرداخته بودند از پژوهش خارج شدند. محتوای مقالات استخراج شده مورد ارزیابی پژوهشگران مقاله حاضر قرار گرفت.

ابعاد روانشناختی روابط والد-کودک

درک بهتر چگونگی تحت تأثیر قرار گرفتن کودکان در این شرایط، مستلزم درک تأثیراتی است که بر کل سیستم خانواده، از جمله تعامل والدین و فرزند، ایجاد شده است. در طول این شرایط فراتر از تأثیرات مستقیم قرنطینه در کودکان، با تماس بی وقفه کودک و خانواده، تعاملات خانوادگی و رفتارهای والدین عوامل واضحی هستند که به عنوان منابع بالقوه خطر و محافظت مورد بررسی قرار می‌گیرند. در هر شرایطی و به ویژه در شرایط فاجعه، کودکان برای درک، پردازش و مقابله با تهدیدات و همچنین پشتیبانی و راهنمایی به مراقبان خود نیاز دارند و تا حد زیادی تحت تأثیر بزرگسالان قرار می‌گیرند (رابینز و همکاران، ۲۰۱۸). بسته شدن مدارس و فاصله گذاری فیزیکی منجر شده کودکان زمان بیشتری را در خانه باشند که نه تنها منجر به وقفه در رشد مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی مورد انتظار آنها در مدرسه می‌شود، بلکه حساسیت و اهمیت نوع رفتار والدین را نسبت به گذشته پررنگ تر کرده و آنها را ملزم کرده است که اوقات بیشتری را با فرزندان خود سپری کنند (لی، ۷، ۲۰۲۰).

بر این اساس، یکی از بارز ترین پیوند‌ها بین نتایج و اثرات این بحران بر کودکان با تنظیم و سازگاری والدین و میزان استرس آنها است. قرنطینه تأثیر عاطفی بر والدین ایجاد کرده است که از طریق تأثیر مستقیم و غیرمستقیم، بر تعامل منظم والدین و فرزندان و شیوه‌های فرزندپروری آنان تأثیر می‌گذارد و منجر به تغییرات مهم در رفتار کودک می‌شود. بنابراین، به نظر می‌رسد توانایی بالقوه آورده شده والدین به وضعیت کووید-۱۹ یعنی احساس صلاحیت شخصی، تحمل سختی و توانایی پذیرش تغییرات، والدین را از مضرات روانی محافظت می‌کند و این ممکن است نقش مهمی در دنباله فرآیندهای مؤثر بر نتایج کودکان بازی کند (پرایم و همکاران، ۲۰۲۰).

در همین رابطه نیز تحقیقات قبلی نشان داده اندکه بهزیستی کودکان در شرایط نامطلوب تحت تأثیر سطح پریشانی والدین است که به خصوص در نقش والدین احساس می‌شود. پریشانی یعنی وقتی والدین به دلیل خواسته‌های مراقبت و پرورش فرزندان احساس ناراحتی می‌کنند. از آنجا که اثرات محدودیت در کودکان تا حدودی با سازگاری طلبی عاطفی و رفتاری والدین در بحران مرتبط است انتظار می‌رود پریشانی شخصی والدین بر فرزندان و شیوه‌های خاص فرزندپروری والدین تأثیر بگذارد که به نوبه خود، یک واکنش عاطفی از جمله اضطراب و علائم افسردگی را برانگیزاند (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰).

افزایش استرس و نگرانی والدین، همراه با کاهش ظرفیت و منابع کافی آنها به دلیل مشکلات سلامت روانی و رفتارهای مقابله‌ای مثل استفاده از مواد، والدین را در معرض خطر قرار می‌دهد تا بیشتر به فرم‌های مشکل ساز با فرزندان خود برخورد کنند. این می‌تواند به

¹ PubMed² Springer³ Scopus⁴ ProQuest⁵ Science direct⁶ Google Scholar⁷ Lee

یک زمینه مهمی برای چرخه های اجباری در تعامل والد-کودک تبدیل شود که در آن والدین از نظر عاطفی نسبت به کودک نادرست واکنش نشان می دهند که منجر به واکنش منفی بیشتر کودک و افزایش اوضاع درگیری می شود. با گذشت زمان، این چرخه های منفی رفتاری با کیفیت پایین روابط و سازگاری روانی-اجتماعی ضعیف کودک مرتبط خواهد بود.

روشی که والدین سعی می کنند رفتار کودک را مدیریت کنند از دیگر عوامل موثر بر بهزیستی کودکان در این شرایط است؛ به عنوان مثال، الگوهای اجبار، والدینی سختگیر، سبک های اضطراب آور و بیش از حد محافظت کننده نتایج نامطلوب و سطح بالاتری از ناسازگاری را در کودکان پیش بینی می کنند (کیهام، مک درموت، هسلم و ساندرز^۱، ۲۰۱۶). در مقابل، توانایی پذیرش، نظارت و برخورد مثبت با کودک و همچنین ترغیب به نگرش های حل مسئله، باعث تقویت مقاومت در کودکان در معرض شرایط آسیب زا می شود (گویزتر، فورگج و ویلینگ^۲، ۲۰۰۸).

در همین راستا یکی از رویداد های مرتبط با کووید-۱۹ و استرس ادراک شده طی این شرایط، احتمال کودک آزاری است (براؤن، بندر، بلامی، گرلن، دمیتریوا و جانسون^۳، ۲۰۲۰). به خوبی مشخص شده است که استرس والدین نقش مهمی در احتمال سوءاستفاده از کودکان دارد. قرار گرفتن در معرض عوامل استرس زا می تواند منجر به خستگی عاطفی و جسمی شود که به نوبه خود فشارهای بی رویه بر روابط والدین و کودک ایجاد می کند. در واقع، با افزایش سطح استرس والدین، آنها بیشتر در گیر فرزندپروری ناکارآمد شده (بکرمن، ونرکل، مسمن و آلینک^۴، ۲۰۱۷) و خطر سوء استفاده از کودک افزایش می یابد. با این حال، برخی از عوامل مانند کنترل ادراک شده بر روی رویدادهای استرس زا یا محیط های حمایتی خانوادگی، به عنوان عواملی برای کاهش پریشانی و خطر سوء استفاده از کودکان عمل می کنند. در همین رابطه نیز والدینی که با تقاضای محدود کردن تعاملات اجتماعی روبرو هستند و در خانه با فرزندان خود باقی می مانند ممکن است در این مدت به خصوص آسیب پذیرتر باشند. تحقیقات نشان می دهد که تماس مداوم و نزدیک تحت استرس یک عامل خطر برای رفتارهای پرخاشگرانه و خشونت است (بروکس و همکاران، ۲۰۲۰). با این حال، همهی والدینی که استرس را تجربه می کنند، در معرض خطر والدینی ضعیف نیستند. به طور خاص، راهبردهای مقابله ای سازگار به عنوان عوامل محافظتی برای خانواده هایی که دچار استرس هستند عمل می کنند. کنترل ادراک شده بر روی واقایع موجود، با کاهش استرس، اضطراب و افسردگی و همچنین تنظیم هیجان بهتر در شرایط همراه است. در حالی که سایر راهبردهای مقابله ای، مانند پذیرش افکار منفی یا پذیرش تجربیات بدون قضاوت در مورد آنها، به طور جدی با استرس ادراک شده همراه هستند. علاوه بر راهبردهای مقابله سازگارانه، محیطهای خانوادگی حمایتی نیز ممکن است در زمینه فرزندپروری ارتقاء یابد. حمایت ادراک شده باعث کاهش استرس فرزندپروری شده و والدینی که حمایت بیشتری را دریافت می کنند بهتر می توانند از عهده فرزند پروری مثبت برآیند (آلن و سامرزل^۵، ۲۰۲۰).

فرسودگی والدین و بدرفتاری با کودکان

حتی در بهترین زمان ها، هنگامی که جهان بیماری همه گیر را تجربه نمی کند، بسیاری از والدین استرس را به طور خاص در رابطه با نقش خود به عنوان والد تجربه می کنند (رافائل، ژانگ، لیو و گیارادینو^۶، ۲۰۱۰). وقتی صحبت از فرزندانشان می شود، نگرانی در مورد مسائل رفتاری یا بهداشتی، مشکلات تحصیلی و حتی کارهای روزمره، همه می تواند والدین را به سمت استرس سوق دهد. برای اکثر والدین، استرس مربوط به نقش والدینی زودگذر است و در زندگی تأثیر قابل توجهی نخواهد داشت. با این حال، تقریباً در ۲۰٪ والدین، استرس مربوطه می تواند تا حد فرسودگی افزایش یابد (روسکام، بریندا و میکائولاجک^۷، ۲۰۱۸). فرسودگی والدین شبهی استرس والدینی است و یک اختلال مرتبط با استرس است؛ با این حال، فرسودگی والدین فراتر از استرس های معمولی است. فرسودگی والدین به طور

¹ Cobham, McDermott, Haslam & Sanders

² Gewirtz, Forgatch & Wieling

³ Brown, Bender, Bellamy, Garland, Dmitrieva & Jenson

⁴ Beckerman, van Berkell, Mesman & Alink

⁵ Allen & sommers

⁶ Raphael, Zhang, Liu & Giardino

⁷ Roskam, Brianda & Mikolajczak

Psychological dimensions of the parent-child relationship in the Covid-19 epidemic: A review study

خاص به عنوان "پاسخ طولانی مدت والدین به استرس مزمن و قریب به اتفاق" تعریف شده است (Mikolajczak and Roskam¹, ۲۰۱۸). والدین فرسوده، خستگی جسمی و روانی، افزایش شکایات جسمی و کاهش کیفیت خواب، فاصله عاطفی از فرزندان خود و احساس بی کفايتی در نقش خود را تجربه می کنند (Roskam and Hemkaran, ۲۰۱۸). والدین همچنین از احساس گرفتاری در یک وضعیت ناراحت کننده و بدون راهی برای خروج خبر می دهند (Hubert and Aujoulat², ۲۰۱۸). برای توضیح علل فرسودگی والدین نظریه تعادل بین خطرات و منابع ارائه شده است که تصریح می کند فرسودگی والدین ناشی از عدم تطبیق درک شده بین خواسته های مربوط به والدین است، از جمله انتظارات والدین از خود و مسئولیت های آنها و در دسترس بودن منابع برای پاسخگویی به آن خواسته ها و انتظارات. در این نظریه، خواسته ها به عنوان عوامل خطر که باعث افزایش سطح استرس والدین می شوند، شناسایی می شوند، در حالی که منابع حمایتی و در دسترس به عنوان عوامل محافظتی در کاهش استرس در نظر گرفته می شوند. همه والدین سطوح متفاوتی از تقاضا را تجربه کرده و به منابع مختلفی دسترسی پیدا می کنند اما در صورت مواجهه طولانی با عدم توازن مزمن بین مطالبات و منابع، ممکن است فرسودگی والدین به وجود بیاید (Mikolajczak and Hemkaran, ۲۰۱۸). حتی در بهترین زمان ها، مطالبات زیاد می تواند منجر به فرسودگی والدین شود، اما احتمالاً در زمان همه گیری منابع لازم والدین برای تحقق خواسته ها کم شده و به دنبال خود استرس و فرسودگی را به همراه خواهد داشت (Griffith³, ۲۰۲۰).

تحقیقاتی که به بررسی شرایط پیش بینی کننده فرسودگی والدین پرداخته اند نشان می دهد که چندین عامل مهم به خصوص در طول همه گیری فعلی کووید-۱۹ با فرسودگی مرتبط هستند. به طور خاص، بیکاری والدین، بی ثباتی مالی، سطح پایین حمایت اجتماعی از خانواده و دوستان و کمبود اوقات فراغت همه با افزایش خطر فرسودگی والدین همراه است. بسیاری از والدین اغلب به حمایت از مادربزرگ و یا سایر اعضای خانواده برای مراقبت از کودک یا کمک به فعالیتهای مربوط به والدین متکی هستند، اما به دلیل فاصله گذاری های فیزیکی این امر دیگر امکان پذیر نیست. تقریباً در هیچ زمان دیگری در تاریخ، حمایت های خانوادگی برای چنین بخش بزرگی از جمعیت در یک زمان کاهش نیافته است (Griffith, ۲۰۲۰). اهمیت حمایت های اجتماعی برای بهزیستی والدین و تماس مکرر با مادربزرگ و پدربرزرگ می تواند خطر فرسودگی والدین را کاهش دهد. از آنجا که در دسترس بودن حمایت های اجتماعی کاهش نیافته است، تعجب آور نیست که والدین احتمالاً کمبود وقت را برای فعالیت های اوقات فراغت نیز تجربه می کنند. وظایف والدین به طور چشمگیری افزایش یافته است زیرا کودکان ۲۴ ساعت شبانه روز و ۷ روز ر هفته را در خانه بوده و بسیاری از والدین دیگر نمی توانند استراحت در خارج از خانه یا دور از فرزندان خود داشته باشند. این تغییرات ممکن است والدین را در معرض خطر فرسودگی قرار دهد زیرا در اختصاص دادن وقت برای خود و پیدا کردن تعادل بین مسئولیتهای شخصی، حرفة ای و والدین خود مشکل خواهند داشت (Parkes, Sweeting & Wight⁴, ۲۰۱۵). هم چنین ممکن است والدینی که از سطح بالاتر کمال گرایی و ادراک غیر واقع بینانه از انتظارات دیگران برخوردار هستند، در معرض خطر بیشتر فرسودگی قرار بگیرند (Griffith, ۲۰۲۰).

در نهایت از آنجا که عدم بهزیستی در والدین با سطوح بالاتر کودک آزاری و غفلت مرتبط است و روابط بین فرسودگی والدین و کودک آزاری و بی توجهی حتی در زمانی که متغیرهای جمعیت شناختی از جمله تحصیلات، سطح درآمد و حضور اعتماد در نظر گرفته شده است، حفظ می شوند، نشان دهندهی آن است که فرسودگی والدین می تواند تأثیر منفی بر تعامل کودک و والدین در هر نوع خانواده داشته باشد. با افزایش استرس و فرسودگی والدین، بدرفتاری با کودک نیز بیشتر شده در ضمن اینکه مداخلاتی که با هدف کاهش فرسودگی والدین انجام شده است موجب کاهش بدرفتاری آنها شده است (Griffith, ۲۰۲۰).

عوامل محافظت کننده رابطه والد-کودک

¹ Mikolajczak and Roskam² Hubert and Aujoulat³ Griffith⁴ Parkes, Sweeting & Wight

عوامل محافظت کننده می تواند کودکان را از آسیب دور نگه داشته و شانس سازگاری مثبت آنها را در برابر مشکلاتی مانند بیماری همه گیرکووید-۹ افزایش دهد. این عوامل رویدادها، شرایط و ویژگی های کودکان، خانواده ها و محیط های وسیع تری هستند که علی رغم قرار گرفتن در معرض آسیب های چشمگیر، شانس فرد را برای رشد سالم و پیامدهای مثبت زندگی افزایش می دهد. حساس و پاسخ گو بودن و برآوردن نیاز های اساسی، حمایت عاطفی از کودکان و کمک به بهزیستی والدین و حفظ ارتباطات اجتماعی از جمله عوامل حفاظتی است (بارلت و همکاران، ۲۰۲۰).

علاوه بر این همدلی و توانایی تنظیم احساسات می توانند نقش مهمی در تعامل مثبت والدین و فرزند در زمان شیوع کووید-۹ بازی کنند. نقش اساسی همدلی والدین به ویژه توانایی درک دیگران و شفقت و همدردی با شخص دیگر برای ایجاد روابط مثبت والد-فرزند و رشد عاطفی و اجتماعی کودک در مطالعات متعدد ثبت شده است. همانطور که در طول همه گیری، بسیاری از والدین به طور مستقیم یا غیرمستقیم با افزایش ابراز هیجانی افراد دیگر به ویژه کودکان و سایر اعضای خانواده روبرو شدند، در نظر داشتن توانایی و نگرانی همدلانه می تواند به شناخت، درک و تفسیر این احساسات شدید کمک کند. روابط گرم و محبت آمیز با عزیزان در حین قرنطینه، توانایی تنظیم احساسات همراه با همدلی، می تواند از اهمیت ویژه ای در هنگام قرنطینه شدن برخوردار باشد. تنظیم احساسات شامل تعدیل حالات عاطفی، استفاده از استراتژی های تنظیم عاطفی تطبیقی و مناسب و مشارکت در فعالیت های هدفمند در هنگام تجربه احساسات منفی است. والدینی که احساسات خود را به طور مؤثر تنظیم می کنند، می توانند در صورت ناراحت شدن فرزندانشان، از آنها حمایت کنند و به فعالیتهای مختلفی بپردازند که لزوما در جهت کاهش پریشانی نبوده، بلکه برای زندگی خانوادگی و تأمین نیاز کودکان به بازی و سرگرمی مهم بوده اند. علاوه بر این، به نظر می رسد در زمان شیوع کووید-۹ وقتی مادران و پدران بیش از حد با وظایف و مسئولیت هایشان رو به رو هستند، روابط حمایتی با افراد دیگر که بتوانند نگرانی ها و نگرانی های خود را با آنها به اشتراک بگذارند بسیار مهم است. در چنین مواردی، ظرفیت والدین برای سازماندهی مجدد و استفاده بهینه از متابع موجود می تواند به ویژه سودمند باشد (شورر و لبویچ، ۲۰۲۰). یکی دیگر از عوامل مهم که می تواند در تجربیات مثبت در حین قرنطینه نقش داشته باشد، خودکارآمدی والدین است که به عقاید والدین در توانایی آنها در انجام موقیت آمیز نقش های والدین اشاره دارد. اعتقادات مربوط به خودکارآمدی نقش مهمی در رشد و سازگاری انسان دارد و تاثیرگذار بر چگونگی انگیزه آنها برای تداوم در مواجهه با مشکلات و کیفیت بهزیستی عاطفی، میزان تلاش برای سرمایه گذاری در فعالیت های مختلف و انتخاب هایی که آنها در نکات مهم و اساسی در زندگی خود انجام می دهند؛ می باشد (بندورا، باربارانی، کاپرا و پاستورلی، ۲۰۰۱). خودکارآمدی والدین نقش دارد (بیل دریم و گولر، ۲۰۲۰) و همچنین عملکرد اجتماعی-عاطفی بهتر فرزندان در میان دیگران، اشتیاق و محبت بالاتر را پیش بینی می کند (گمبین، وزنایک پراس، سکوسکی، کودو، پیسولا، کیبورا^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). به طور خاص نیز در طی بحران کووید-۹ خودکارآمدی مهمترین پیش بینی کننده تجربیات مثبت با فرزند هم برای مادران و هم برای پدران بود. باورهای خودکارآمدی نقش مهمی در سازگاری والدین با تغییرات، انگیزه برای تلاش و انرژی در فعالیتهای مختلف والدین، مراقبت و ایجاد تعامل مثبت با فرزندان، پشتکار در مواجهه با مشکلات، تصمیم گیری و بهزیستی عاطفی بازی می کند. علاوه بر این، والدین با سطح بالای از خودکارآمدی والدین ممکن است انگیزه بیشتری داشته باشند، در مواجهه با چالش ها و تغییرات مختلف مربوط به بحران، انرژی مداوم و سرمایه گذاری بیشتری در مراقبت و ایجاد تعامل مثبت با کودکان صرف کنند (گمبین و همکاران، ۲۰۲۰).

بحث و نتیجه گیری

هدف مطالعه حاضر بررسی پیامدها و ابعاد روانشناسی (عوامل خطر و محافظ) در روابط والد-کودک طی بحران همه گیری کووید-۹ بود. نتایج بررسی نشان داد که همه گیری کووید-۹ منجر به تغییرات گسترده ای در والدین و فرزندان و روابط آنها شده و آنها به طور

¹ Shorer & Leibovich

² Bandura, Barbaranelli, Caprara & Pastorelli

³ Yıldırım& Güler

⁴Gambin, Woźniak-Prus, Sekowski, Cudo, Pisula, Kiepura

Psychological dimensions of the parent-child relationship in the Covid-19 epidemic: A review study

نگاهانی با شرایطی مواجه شدند که مجبور بودند سبک زندگی خود را تغییر دهند. این وضعیت منعکس کننده آن چیزی است که روانشناسان تکاملی آن را "عدم تطبیق تکاملی" می‌نامند که در آن شرایط محیطی به سرعت و به طرز چشمگیری تغییر می‌کند و افراد به این نتیجه می‌رسند که الگوهای رفتاری قدیمی دیگر مؤثر نیست (لی، ون وگت و کولاری^۱، ۲۰۱۸). کودکان فراتر از درک این بیماری همه گیر نیستند و همچنین آسیب پذیرترین قشردر برای اثرات شدید آن هستند، زیرا مجبور می‌شوند به دلیل تعطیلی مدرسه، مدت طولانی در خانه بمانند و در نتیجه تعامل کمتری با همسالان داشته و فرصل کمتری برای اکتشاف و فعالیتهای بدنی خواهند داشت (جیانو و همکاران، ۲۰۲۰). همه این‌ها تأثیر منفی بر سلامت روان و رفاه کودکان دارد و منجر به طیف گسترده‌ای از مسائل مربوط به سلامت روان مانند اضطراب، استرس، افسردگی و مشکلات خواب می‌شود (گالوین، ۲۰۲۰؛ رامچاندانی، ۲۰۲۰).

در این شرایط سازگاری کودک تحت تأثیر زنجیره ای از عوامل من جمله پریشانی درک شده والدین و واکنش عاطفی والدین به بحران کووید-۱۹ و شیوه‌های خاص فرزندپروری قرار دارد. در حالی که پریشانی والدین به ویژه پیامدهای منفی کودک را برانگیخته می‌کند؛ همدلی، شفقت و خودکارآمدی والدین بیشتر با نتایج مثبت کودک ارتباط نزدیکی دارد. به طور کلی چارچوب تاب آوری و بهزیستی خانواده در این شرایط با فرآیندهای مهمی چون ارتباطات روشی، به اشتراک گذاری عاطفی، حل مسئله مشارکتی، سازگاری، ارتباطات و دسترسی به منابع اجتماعی و اقتصادی، امید و معنویت پیش‌بینی می‌شود که بسیاری از این فرایندها در زمینه همه گیری در اکثر خانواده‌ها مختلط و یا تغییر یافته‌اند (براون و همکاران، ۲۰۲۰).

علاوه بر این سطح حمایت عاطفی و اجتماعی که والدین دریافت می‌کند، به طور قابل توجهی با درک کمتر استرس و خطر کودک آزاری همراه است. این امیدوار کننده است زیرا با توجه به مشکلات ناشی از بیماری همه گیر جهانی، خانواده‌هایی که ممکن است برای ارائه پشتیبانی جمع شوند، نیز می‌توانند استرس و پیامدهای آن را کاهش دهند. علاوه بر حمایت عاطفی و اجتماعية که والدین در خانواده خود دریافت می‌کنند، ارائه دهندها و مربیان نیز می‌توانند شبکه‌های پشتیبانی خانواده‌ها را گسترش دهند (براهم و همکاران، ۲۰۲۰). علاوه بر این، بهبود مراقبت‌های بهداشتی محور خانواده از طریق کاهش موانع دسترسی به مراقبت لازم است که ممکن است شامل حمایت از هزینه‌های حمل و نقل، اجرای خدمات رفاه بهداشتی و یا اطمینان از یک محیط عملی فرهنگی این‌باشد.

در نهایت این یافته‌ها ممکن است به اطلاع رسانی بهتر، برای شیوع احتمالی آینده، دستورالعمل‌های مؤثر و برنامه‌های پیشگیری با هدف ارتقاء بهزیستی کودک در خانواده کمک کند (رومرو، لوپز-رومرو، دومینگز-آلوارز، ویلار و گومز-فراؤلا، ۲۰۲۰) به این صورت که هنگام کار با خانواده‌ها، لازم است نسبت به این تغییر شرایط گسترده حساس بود و در نظر داشت اگرچه ساختار و پیش‌بینی ممکن است مفید باشد، اما به طور ناگهانی اجرای سطح بالایی از ساختار در زمینه‌ای که به طور معمول چندان ساختار ندارد ممکن است با افزودن به استرس والدین همراه شود. به علاوه از آنجا که به احتمال زیاد خانواده‌ها در طول همه گیری کووید-۱۹، کمود حمایت از منابع خارجی، از جمله مدارس یا محل‌های مراقبت از کودک را تجربه می‌کنند، بر میزان استرس آنها تأثیر منفی می‌گذارد. هم چنین بزرگسالان باید هوشیار باشند که کودکان به طور نامناسب خود را سرزنش نکنند یا احساس نکنند که این بیماری عذاب رفتار اشتباه قبلی آنها است؛ بنابراین، گوش دادن به آنچه که بچه‌ها درباره کووید-۱۹ می‌دانند ضروری است و ارائه توضیحی دقیق به کودکان متناسب با فهم آنها باعث می‌شود که آنها بی‌دلیل احساس ترس و احساس گناه نکنند.

به طور کلی در بحران همه گیر کووید-۱۹، همه سطوح زندگی خانوادگی بلخوص رابطه والد-کودک تحت تأثیر قرار می‌گیرد که در این شرایط عدم وجود حمایت‌های اجتماعية و عوامل استرس زا با فرسودگی والدین و کودک آزاری همراه هستند؛ در حالی که برخورداری از مهارت‌های مقابله‌ای قوی و همدلی و خودکارآمدی در والدین، ارتقا کیفیت رابطه والد-کودک را به دنبال دارند.

پژوهش حاضر مانند بسیاری از پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی همراه بود که از جمله میتوان به محدودیت در دسترسی به فایل کامل برخی از مقالات که منجر به عدم ورود مقالات به روند بررسی شد اشاره کرد. نتایج این پژوهش نشان داد شیوع بیماری کووید-۱۹ برای کودکان و رابطه آنها با والدینشان با پیامدهای روانشناختی همراه است؛ با این وجود هنوز سازوکارهایی که ممکن است توضیح دهد که عوامل خطر مرتبط با کووید-۱۹ از چه طریقی کودکان را بیشتر در معرض نتایج منفی قرار می‌دهد و اینکه چه ارتباطی بین قرنطینه

¹ Li, van Vugt, & Colarelli

² Romero, López-Romero, Domínguez-Álvarez, Villar & Gómez-Fraguela

طی کووید-۱۹ و بهزیستی والدین در تنظیم کودکان وجود دارد، مورد بررسی قرار نگرفته است؛ لذا در ک عمیق تری از روندهای خانوادگی، عوامل محافظتی و عوامل خطرزا در محیط خانه به منظور ارتقا رفاه کودکان در این شرایط دشوار، مهم خواهد بود. هم چنین اگرچه تحقیقات و کارهای بالینی زیادی در زمینه استرس والدین انجام شده است، اما فرسودگی والدین فقط اخیراً مورد توجه قرار گرفته است (میکائولا یچزاک و رسکام^۱، ۲۰۱۸)؛ لذا از آنجا که همه گیر فعلی ممکن است منجر به افزایش عوامل خطر مرتبط با فرسودگی والدین شود و والدینی که فرسودگی شغلی را تجربه می کنند بیشتر درگیر کودک آزاری و غفلت شوند، مهم است که پیامدهای سوء استفاده از کودک مورد توجه واقع شوند. در نهایت از آن جهت که سلامت روان، رفتار والدین و نگرشی که به این شرایط دارند بر سلامت روان کودکان اثر می گذارد؛ لازم است مطالعات بیشتری بر اهمیت این قضیه و راهکار های علمی انجام گیرد. بهزیستی کودکان به بهزیستی والدین و سایر مراقبان بستگی دارد. مراقبان باید از خود مراقبت کنند تا منابع داخلی برای مراقبت از دیگران داشته باشند.

منابع

- چوبداری، عسگر، نیک خو، & فولادی. (۲۰۲۰). پیامدهای روان شناختی کرونا ویروس جدید (کووید ۱۹) در کودکان: مطالعه مروی نظام مند. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*, ۱۶(۵۵)، ۵۵-۶۸.
- Allen, H. L., & Sommers, B. D. (2020). Medicaid and COVID-19: At the center of both health and economic crises. *JAMA*. Advance online publication.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G. V., & Pastorelli, C. (2001). Self-efficacy beliefs as shapers of children's aspirations and career trajectories. *Child development*, 72(1), 187-206.
- Barlett, J. D., Griffin, J., & Thomson, D. (2020). Resources for supporting children's emotional well-being during the COVID-19 pandemic.
- Bartlett, J. D., & Vivrette, R. (2020). Ways to promote children's resilience to the COVID-19 pandemic. *Child Trends*.
- Beckerman, M., van Berkel, S. R., Mesman, J., & Alink, L. R. A. (2017). The role of negative parental attributions in the associations between daily stressors, maltreatment history, and harsh and abusive discipline. *Child Abuse & Neglect*, 64, 109-116.
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227), 912-920.
- Brown, S. M., Bender, K. A., Bellamy, J. L., Garland, E. L., Dmitrieva, J., & Jenson, J. M. (2018). A pilot randomized trial of a mindfulness-informed intervention for child welfare-involved families. Advance online publication.
- Cobham, V. E., McDermott, B., Haslam, D. & Sanders, M. R. (2016). The role of parents, parenting and the family environment in children's post-disaster mental health. *Current Psychiatry Reports*, 18, 53-61.
- Coyne, L. W., Gould, E. R., Grimaldi, M., Wilson, K. G., Baffuto, G., & Biglan, A. (2020). First things first: Parent psychological flexibility and self-compassion during COVID-19. *Behavior Analysis in Practice*, 1.
- Dalton L, Rapa E, Ziebland S, et al. Communication with children and adolescents about the diagnosis of a life-threatening condition in their parent. *Lancet* 2019; **393**: 1164-76.
- Danese A, Smith P, Chitsabesan P, Dubicka B. Child and adolescent mental health amidst emergencies and disasters. *Br J Psychiatry* 2019: published online Nov 13.
- Dvorsky, M. R., Breaux, R., & Becker, S. P. (2020). Finding ordinary magic in extraordinary times: child and adolescent resilience during the COVID-19 pandemic. *European child & adolescent psychiatry*, 1-3.
- Galvin, G. (2020). With Schools Closed, Chinese Primary School Students Show Signs of Depression, Anxiety. U.S. News.
- Gambin, M., Woźniak-Prus, M., Sekowski, M., Cudo, A., Pisula, E., Kiepura, E., ... & Kmita, G. (2020). Factors related to positive experiences in parent-child relationship during the COVID-19 lockdown. The role of empathy, emotion regulation, parenting self-efficacy and social support.
- Gewirtz, A., Forgatch, M., & Wieling, E. (2008). Parenting practices as potential mechanisms for child adjustment following mass trauma. *Journal of Marital and Family Therapy*, 34, 177-192.
- Griffith, A. K. (2020). Parental burnout and child maltreatment during the COVID-19 pandemic. *Journal of Family Violence*, 1-7.
- Hubert, S., & Aujoulat, I. (2018). Parental burnout: when exhausted mothers open up. *Frontiers in Psychology*, 9, 9.
- Jiao, W. Y., Wang, L. N., Liu, J., Fang, S. F., Jiao, F. Y., Pettoello-Mantovani, M., & Somekh, E. (2020). Behavioral and Emotional Disorders in Children during the COVID-19 Epidemic. *The Journal of Pediatrics*, January.
- Lee, J. (2020). Mental health effects of school closures during COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(6), 421.

¹Mikolajczak & Roskam

Psychological dimensions of the parent-child relationship in the Covid-19 epidemic: A review study

- Li, N. P., van Vugt, M., & Colarelli, S. M. (2018). The evolutionary mismatch hypothesis: Implications for psychological science. *Current Directions in Psychological Science*, 27(1), 38-44.
- Mazza, M., Marano, G., Lai, C., Janini, L., & Sani, G. (2020). Danger in danger: Interpersonal violence during COVID-19 quarantine. *Psychiatry Research*, 289:113046.
- Mikolajczak, M., & Roskam, I. (2018). A theoretical and clinical framework for parental burnout: the balance between risks and resources (BR2). *Frontiers in Psychology*, 9, 886.
- Orgilés, M., Morales, A., Delvecchio, E., Mazzeschi, C., & Espada, J. P. (2020, April 21). Immediate psychological effects of the COVID-19 quarantine in youth from Italy and Spain.
- Parkes, A., Sweeting, H., & Wight, D. (2015). Parenting stress and parent support among mothers with high and low education. *Journal of Family Psychology*, 29(6), 907–918.
- Prime, H., Wade, M., & Browne, D. T. (2020). Risk and resilience in family well-being during the COVID-19 pandemic. *The American Psychologist*.
- Ramchandani, P. (2020). *Covid-19: We can ward off some of the negative impacts on children*. News Scientisthttps
- Raphael, J. L., Zhang, Y., Liu, H., & Giardino, A. P. (2010). Parenting stress in US families: Implications for paediatric healthcare utilization. *Child: care, health and development*, 36(2), 216-224.
- Romero, E., López-Romero, L., Domínguez-Álvarez, B., Villar, P., & Gómez-Fraguela, J. A. (2020). Testing the effects of COVID-19 confinement in Spanish children: The role of parents' distress, emotional problems and specific parenting.
- Roskam, I., Brianda, M. E., & Mikolajczak, M. (2018). A step forward in the conceptualization and measurement of parental burnout: The Parental Burnout Assessment (PBA). *Frontiers in psychology*, 9, 758.
- Rubens, S. L., Felix, E. D., & Hambrick, E. P. (2018). A meta-analysis of the impact of natural disasters on internalizing and externalizing problems in youth. *Journal of Traumatic Stress*, 31(3), 332–341.
- Shea, S. E., & Coyne, L. W. (2011). Maternal dysphoric mood, stress, and parenting practices in mothers of head start preschoolers: The role of experiential avoidance. *Child and Family Behavior Therapy*, 33, 231-247.
- Shorer, M., & Leibovich, L. (2020). Young children's emotional stress reactions during the COVID-19 outbreak and their associations with parental emotion regulation and parental playfulness. *Early Child Development and Care*, 1-11.
- Sprang, G., and Silman, M. (2013). Posttraumatic stress disorder in parents and youth after health-related disasters. *Disaster Med. Public Health Prep.* 7, 105–110.
- Stein, A., Dalton, L., Rapa, E., Bluebond-Langner, M., Hanington, L., Stein, K. F., ... & Bland, R. (2019). Communication with children and adolescents about the diagnosis of their own life-threatening condition. *The Lancet*, 393(10176), 1150-1163.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 1729-1753.
- Xie, X., Xue, Q., Zhou, Y., Zhu, K., Liu, Q., Zhang, J., & Song, R. (2020). Mental health status among children in home confinement during the coronavirus disease 2019 outbreak in Hubei Province, China. *JAMA Pediatrics*.
- Yıldırım, M., & Güler, A. (2020). COVID-19 severity, self-efficacy, knowledge, preventive behaviors, and mental health in Turkey. *Death studies*, 1-8.